TEXT: **JAROSLAVA ŠTEFFLOVÁ**
ILUSTRAČNÍ FOTO ZE ZŠ KLADSKÁ V PRAZE 2: **ROBERT KLEJCH**

SPLNÍ *MAPY* OČEKÁVÁNÍ?

Zkušenosti regionu kolem Brandýsa nad Labem

Do slovníku mnoha mateřských a základních škol se vepsal nový termín – MAPy. Jejich prostřednictvím se mapují potřeby „tvrdých" i „měkkých" investic v regionu. Co je třeba přistavět, v čem si prohloubit vzdělání... Do jaké míry budou MAPy katalyzátorem pozitivních změn, však hodně závisí na lidech, kteří v daném regionu projekt realizují.

Předkladatelem projektů místního akčního plánu pro rozvoj vzdělávání (MAP) může být obec s rozšířenou působností (ORP), místní akční skupina (MAS) působící v regionu, nebo dobrovolný svazek obcí. Právě pro první možnost se rozhodli v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Ustavili řídicí výbor, který se ujal práce na kontrole a připomínkování MAP. „Je tvořen zástupci klíčových aktérů ovlivňujících oblast vzdělávání na území správního obvodu ORP," dočtete se v jeho statutu.

„Na tento projekt jsme čekali dlouho a slibujeme si od něj velice mnoho," říká starosta města Vlastimil Picek. „Nejenže nám umožní zmapovat školství v celém našem regionu, který zahrnuje 58 měst a obcí, ale získáme také přehled o tom, v jakém stavu kde je. Kde může sloužit jako vzor, kde potřebuje podporu. Věřím, že našim školám pomůže kvalitativně se posunout zase o kousek dál."

Z čeho se vychází

Podmínkou schválení projektu bylo, aby 70 % obcí z regionu souhlasilo se zapojením do projektu. Stejně tak 70 % škol, jejichž zřizovatelé se již přihlásili. Přehled nad vším udržuje koordinátor, který spolupracuje s vedením ORPu – se starostou, s místostarostou, který má na starosti školství, s odborem školství a podobně. V případě Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi je to aktivní a energická Petra Matysová. Protože MAP má stanovená klíčová témata (předškolní péče a vzdělávání, matematická a čtenářská gramotnost, inkluzivní vzdělávání a volnočasové aktivity), byl pro každé jmenován kvalifikovaný odborný garant. Ten také nese odpovědnost za to, jakým způsobem bude obsah témat v praxi naplňován, aby přinesl školám příslušným do správního obvodu ORP žádoucí podporu. Garanti nejsou osamoceni, každý se může opřít o svoji pracovní skupinu, opět složenou z odborníků na danou oblast. Tolik teorie, která stojí na začátku dění.

Odstartováno

První, víceméně informativní setkání se konalo na brandýském zámku na konci dubna. S řediteli škol se na něm sešli představitelé ORPu, starostové a ředitelé škol, členové řídicího výboru MAP i zástupci MAS. Sympatické bylo, že už na samém začátku bylo možné se opřít o zájem ředitelů mateřských i základních škol. Realizační tým MAP je totiž v předstihu požádal o vyplnění dotazníku, který zjišťoval, zda vůbec mají o vzájemnou spolupráci zájem. Že nejrůznějších akcí, školení a seminářů je někdy až moc, vědí všichni, o běžných povinnostech vedení škol nemluvě. Čas je ve školství dvojnásob vzácný. Realizační tým MAP však potřeboval kromě obecných informací předaných z MŠMT ještě další, konkrétnější, aby věděl, co školy konkrétně potřebují, a mohl se na to zaměřit. Z vyplněných dotazníků vyplynulo, že spolupráci by uvítalo 84 % ředitelů. Téměř stejný počet uvedl, že se s kolegy až na výjimky setkává spíš nahodile a že jim výměna zkušeností chybí. Přítomní ředitelé zároveň dostali na setkání anketní lístky, jejichž cílem bylo zjištění, o jakou podporu by měli zájem. To nebyl špatný začátek.

Očekávání

„Byl bych rád, kdyby se podařilo obnovit setkávání s řediteli škol našeho regionu, jaká kdysi pořádaly školské úřady," přiznává Petr Kváča, místostarosta Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi. „Ve školství je stále hodně problémů. My o nich potřebujeme vědět, abychom mohli cíleně pomáhat. Ředitelé si o nich zase potřebují s kolegy popovídat." Za největší problém regionu však jednoznačně považuje nedostatečné kapacity škol. Jak jinak, když leží v prstenci kolem Prahy. „Bohužel dotační podmínky IROP či ITI PMO pro investice do ZŠ jsou v našem ORP, který nemá sociálně vyloučenou lokalitu, velmi omezující. Ve Staré Boleslavi se podaří získat díky půdní vestavbě 50 míst navíc. Nástavbu ZŠ Na Výsluní by měla pokrýt dotace ministerstva financí. Malé obce s malým rozpočtem jako Sojovice, Káraný nebo Vestec jsou na tom ale mnohem hůř. Snažíme se jim pomáhat alespoň tím, že přijmeme jejich děti do našich škol. Všichni zřizovatelé dnes řeší v první řadě kvantitu, ale my se potřebujeme zabývat současně kvalitou výuky, poskytováním vzdělávání dětem od mateřských škol po základní. Mým přáním je, aby se nám podařilo dovést školství na úroveň, kterou si zaslouží."

Koordinátorka Petra Matysová doufá v otevřenou spolupráci všech aktérů. „Jsem optimista, věřím, že se nám podaří lidi pro zmíněné aktivity nadchnout a situaci nedostatečných kapacit společně postupně řešit. Dotazníkové šetření ukázalo, že se učitelé chtějí setkávat, že potřebují sdílet své zkušenosti. Budeme se snažit jim tato setkání zprostředkovat." Neznamená to, že by všechny akce musely vycházet z Brandýsa. Region je členěn na několik mikroregionů, zástupci většiny z nich jsou v MAP zastoupeni. Aktivity pro dospělé i pro děti se rozprostřou po celém území podle toho, o co budou mít školy zájem. „Chceme reagovat na jejich poptávku." Na otázku, jestli se něčeho obává, přiznala, že předsudků, které vyplývají z nedostatečné informovanosti. „Vím, že učitelé jsou dnes hodně přetížení, motivovat je je někdy hodně těžké. Překážkou mohou někde být i mezilidské vztahy. Naším přáním je spojovat lidi bez ohledu na to, jaká je jejich politická příslušnost nebo pracovní postavení. Ve školách vedeme žáky k tomu, aby byli otevření, aby se navzájem respektovali, aby se naučili být týmovými hráči. Dospělí by jim měli jít vzorem."

Pohled ze škol

Zajímalo nás, jak vidí záměry MAP ti, jimž je projekt určen. Co od něj očekávají?

„Naše škola potřebuje minimálně 110 milionů na přístavbu, ale máme smůlu, na to peníze nejsou," posteskla si Jaroslava Burkertová, ředitelka ZŠ Kamenka v Čelákovicích. Odchází do důchodu, ale tíhu odpovědnosti si stále nese s sebou. „I šablony by pomohly. Chybějí nám laboratoře, dílny. Jenže všechny odborné učebny už se změnily na kmenové třídy. Děvčata i chlapci by měli umět vzít do ruky kladívko, šroubovák – ale není prostor. Faktický ani časový. Povinný druhý cizí jazyk nám vzal možnost volitelných předmětů, bohužel i těch, jež vedou děti technickým směrem."

Ředitelka ZŠ Stará Boleslav Jungmannova Jarmila Stojčevska doufá, že se jí podaří získat dvě nové třídy, které jí alespoň na nějakou dobu sejmou tíhu z beder. Situace je u nich kritická. „Jsme jedna z nejstarších škol v republice, starší než Národní divadlo. Základní kámen byl položen v roce 1862, 1. října 1863 byla škola otevřena. Tak rychle stavěli naši umní předkové." Určitě by využila možnost vzdělávání celé sborovny, aby nemuseli učitelé za semináři jezdit. Témata má jasná: gramotnosti. Počítačová, matematická, čtenářská. „Pořád si potřebujeme rozšiřovat vědomosti. Kvůli žákům."

„Pro mne je zatím z nabídky nejzajímavější rozšíření kapacity," konstatovala Zdeňka Nesnídalová, ředitelka mateřské školy Pražská v Brandýse nad Labem. I s odloučeným pracovištěm Rosa má škola osm tříd, přesto nestačí. Na rozdíl od základních škol však má naději na „tvrdé" dotace.

První kroky

Květen se přehoupl do června, realizační tým MAP už má k dispozici vyplněné dotazníky, které mapovaly konkrétní zájem ředitelů o další vzdělávání. Člen realizačního týmu a řídicího výboru František Tomášek je zároveň odborným garantem oblasti pro čtenářskou a matematickou gramotnost. „Zjišťovali jsme například, jaké učebnice i jaké metody výuky školy používají. Pokud jde o prvopočáteční čtení, je to v naprosté většině analyticko-syntetická metoda. Překvapilo mne, že poměrně málo pracují učitelé s genetickou, která byla určitě posunem vpřed. Jsou ale školy, které využívají obě metody, asi dvě nebo tři zkoušejí pracovat se slývavým čtením Sfumato. Záleží na založení konkrétního učitele."

Dokladem toho, že vyplňování dotazníků nebylo zbytečné, jsou plány, které se už teď rýsují pro následující školní rok. „Naším cílem bylo zjistit, jaké vzdělávání by ředitelé v této oblasti konkrétně uvítali. Ukázalo se, že plných 40 % z dotazovaných škol má zájem o základní školení metodiky splývavého čtení. Potěšilo mne to, protože jsem se s ní podrobněji setkal. Vím, že když jí učitel porozumí, správně si ji osvojí a dokáže s žáčky v 1. a 2. ročníku, pro něž je primárně určena, efektivně pracovat, děti záhy plynně čtou. A hlavně čtou s porozuměním, což se projevuje v dobrém slova smyslu napříč všemi vyučovacími předměty. Počkáme na to, jak budou nakonec nastavené šablony, ale už teď začneme na přípravě semináře pracovat.

Pokud jde o matematickou gramotnost, zajímalo nás, jak ředitelé vnímají vztah dětí k matematice. Názory se různí. Když odpovídali, že děti matematika baví, že se ji učí hravou formou, pravděpodobně měli na mysli spíš žáčky na 1. stupni. V jiných dotaznících jsem se naopak dočetl, že matematika žáky nebaví, je příliš náročná a učitelé nemají k dispozici odpovídající počet hodin. Tady mne překvapilo, že některé školy používají učebnice až od pěti různých nakladatelství. Když jsem ještě působil v roli ředitele základní školy, také jsme měli v depozitáři různé učebnice. Jedna sada však byla hlavní, ze zbývajících si učitelé vybírali jednotlivé příklady pro doplnění. Ale to je samozřejmě záležitost té které školy.

Prostřednictvím dotazníků jsme také zjišťovali, do jaké míry mají ředitelé povědomí o metodě prof. Hejného. Slyšeli o ní, znají ji, zkoušejí s ní pracovat? Měli by zájem o bližší seznámení? Zájemcům jsme pak nabídli několik forem seminářů. Konzultační program otevřené hodiny s rozborem, seminář základů metody nebo dvoudílný dvanáctihodinový seminář. Asi 60 % ředitelů se rozhodlo alespoň pro jednu z těchto nabídek."

Nepočítá s tím, že by učitelům nabízeli hotové recepty, ale konzultační pomoc. „Rádi bychom iniciovali vznik konzultačních center pro čtenářskou i matematickou gramotnost. Jednal jsem o tom s náměstkem ministryně školství pro řízení sekce operačních programů Václavem Velčovským. V příštím školním roce by měla vyjít výzva na síťování škol, to by bylo přesně místo pro konzultační centra. Byli jsme rádi, že přijal pozvání školské komise Rady města Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a projektu MAP a tři hodiny debatoval s řediteli základních a mateřských škol nejen na téma šablony."

Za pár dní tu budou prázdniny. Ještě než začnou, dostanou ředitelé škol, které spadají pod ORP Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, pozvánku na první společné pracovní setkání spojené se vzděláváním.